

Agnieszka Klinik

Edward Dąbal

Przemysław Szczepkowski

Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu

BEZPIECZEŃSTWO I WYZWANIA W ORGANIZACJI IMPREZ MASOWYCH

Streszczenie (abstrakt): Tematem artykułu są imprezy masowe, które są ważne dla społeczeństwa w kwestii kulturowej oraz fakt, że z roku na rok imprezy te zyskują na popularności, gromadząc tysiące uczestników w jednym miejscu. Główną ideą pracy jest przedstawienie zagrożeń, jakie niosą ze sobą imprezy masowe, jak i również podkreślenie szerokiego zakresu obowiązków, jakie ciąży nie tylko na organizatorze wydarzenia, ale także na wszystkich podmiotach odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa

Słowa kluczowe: impreza masowa, organizacja imprezy masowej, bezpieczeństwo

SECURITY AND CHALLENGES IN THE ORGANISATION OF MASS EVENTS

Abstract: The subject of the paper is mass events, which are important for society in terms of culture and the fact that these events are becoming more and more popular every year, gathering thousands of participants in one place. The main idea of the paper is to present the risks, that mass events pose, as well as to highlight the wide range of responsibilities that lie not only with the organiser of the event, but also with all those responsible for ensuring security.

Keywords: mass events, organisation of mass events, safety

Wstęp

W artykule postanowiliśmy skupić się na temacie imprez masowych organizowanych w Polsce. Wydarzenia masowe nie tylko dostarczają uczestnikom chwil radości, ale również sprawiają, że ludzie wytwarzają więzi z innymi uczestnikami. Wszelkiego rodzaju festiwale, mecze piłki nożnej czy też imprezy sportowe mają wpływ nie tylko na sferę emocjonalną człowieka, ale również na sferę społeczną. Imprezy masowe stanowią spore wyzwanie nie tylko dla samego organizatora, ale również dla wszelkich służb, które działają w celu zapewnienia bezpieczeństwa społeczeństwu. Artykuł poświęcony jest problematyce organizacji imprez masowych z uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa zarówno uczestników, jak i służb odpowiedzialnych za nadzór nad ich przebiegiem. Celem pracy jest ukazanie, jak ważne jest bezpieczeństwo w kontekście dużych zgromadzeń oraz jakie działania należy podjąć, aby wydarzenia masowe mogły odbywać się w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla wszystkich zaangażowanych.

Zagrożenia, które są w stanie wystąpić podczas trwania wydarzenia masowego, mogą nieść ze sobą bardzo nieprzewidywalne skutki, gdyż imprezy masowe słyną z tego, że gromadzą setki, a nawet i tysiące osób w jednym miejscu, co w przypadku wystąpienia zagrożenia pożarowego stanowi dla służb spore wyzwanie, na przykład aby w bezpieczny sposób ewakuować ludzi z terenu zagrożonego. Zgromadzenie tak wielu uczestników na jednej przestrzeni stanowi również zagrożenie wystąpienia ataku terrorystycznego. Dlatego, aby impreza masowa mogła przebiec w bezpieczny sposób, musi ona zostać starannie zaplanowana, w celu zminimalizowania możliwości wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń a służby bezpieczeństwa powinny ściśle współpracować wraz z organizatorem danego zgromadzenia.

Rola bezpieczeństwa w życiu człowieka

Bezpieczeństwo jest kluczowe dla każdego człowieka, ma wpływ na zdrowie, rozwój i poczucie stabilności społecznej. To obszerne pojęcie dotyczy różnych obszarów życia, od osobistego poczucia bezpieczeństwa po interwencje na poziomie społecznym i globalnym. W tym tekście postanowiono zdefiniować istotę bezpieczeństwa i pokazać jego znaczenie dla organizacji dużych wydarzeń, które przyciągają tłumy uczestników. Bezpieczeństwo pochodzi od łacińskiego słowa *securitas*, które oznacza brak zmartwień¹. W dziedzinach nauk społecznych bezpieczeństwo jest rozumiane jako efekt spełnienia fundamentalnych potrzeb człowieka, takich jak: życie, przetrwanie, identyczność, autonomia, spokój, posiadanie i pewność rozwoju². W ogólnym znaczeniu oznacza pewność istnienia oraz postępu jednostki i społeczeństwa. Brak bezpieczeństwa powoduje poczucie zagrożenia, niepokoju oraz strachu. Według Józefa Kukułki uczucie niebezpieczeństwa oraz brak poczucia bezpieczeństwa mogą doprowadzić do dezorganizacji i zakłócenia rutyny zarówno jednostek, jak i społeczności. Następują wzorce obronne, dążące do przywrócenia poczucia stabilności.³ Abraham Maslow, autor teorii hierarchii potrzeb, wyróżnił bezpieczeństwo jako jedną z głównych potrzeb człowieka. Według niego niezaspokojenie tej potrzeby blokuje osiągnięcie wyższych celów, takich jak przynależność czy samorealizacja. Według A. Maslowa, jeśli potrzeby fizjologiczne dominują i nie są spełnione, inne potrzeby tracą ważność i zostają przesunięte na drugi plan⁴. Bezpieczeństwo pełni istotną funkcję w działaniu jednostek i społeczeństw, dlatego też, aby móc zaspokoić inne potrzeby, jak na przykład przynależność, konieczne jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. W społeczeństwach, mających dobrą organizację, zapewnienie bezpieczeństwa pozwala członkom czuć się chronionymi przed potencjalnymi zagrożeniami.

Bezpieczeństwo dotyczy nie tylko społeczeństwa, ale także organizacji i jednostek. W kontekście państwa oznacza ochronę ludzi i mienia przed różnorodnymi zagrożeniami.

¹ J. Piwowarski, *Nauki o bezpieczeństwie zagadnienia elementarne*, Wydawnictwo Apeiron, Kraków 2017, s. 19.

² Ibidem.

³ J. Kukułka, *Nowe uwarunkowania i wymiary bezpieczeństwa międzynarodowego Polski*, „Więś i Państwo” 1995, nr 1, s. 198-199.

⁴ A. Maslow, *Motywacja i osobowość*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa przyczynia się do stabilności i spokoju w państwie, umożliwiając rozwój i życie w poczuciu ochrony. Skuteczne zarządzanie bezpieczeństwem wiąże się z minimalizacją ryzyka oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom poprzez odpowiednie działania prewencyjne i zarządzanie kryzysowe.

Pojęcie zagrożenia odnosi się do sytuacji, czynników lub warunków, które swoim oddziaływaniem mogą wyrządzić szkodę, utrudnić osiągnięcie zamierzonych celów lub stworzyć poczucie niepewności. Z perspektywy społecznej zagrożenie bywa definiowane jako brak bezpieczeństwa, stanowiąc integralną część codziennego życia każdej jednostki. Dlatego identyfikacja zagrożeń i ich zrozumienie są kluczowymi elementami w procesie podejmowania działań prewencyjnych oraz organizacji odpowiednich mechanizmów obronnych.

Według definicji zawartej w *Słowniku języka polskiego* zagrożenie to stan lub sytuacja, która zagraża komuś, albo wiąże się z realnym poczuciem zagrożenia, które może być wywołane przez czynniki zewnętrzne⁵. Zdaniem Stanisława Śladowskiego zagrożenie obejmuje sytuacje, w których istnieje ryzyko wystąpienia obrażeń u ludzi lub szkód materialnych w środowisku. Skutki takich sytuacji mogą prowadzić do ograniczenia aktywności ekonomicznej, obniżenia dobrobytu społecznego oraz konieczności rekompensowania strat, co wpływa na poziom egzystencjalny społeczeństwa⁶.

Brunon Hołyst definiuje zagrożenie jako trudną sytuację, w której istnieje obawa utraty wartości istotnej dla jednostki. Definicja ta wskazuje na subiektywny charakter postrzegania zagrożeń, które różnią się w zależności od indywidualnych doświadczeń i priorytetów danej osoby⁷.

Zagrożenia cechują się swoją zmiennością, co oznacza, że zjawiska niegdyś uznawane za groźne mogą obecnie nie stanowić problemu, podczas gdy nowe sytuacje mogą generować nieprzewidziane ryzyka. Typologię zagrożeń bezpieczeństwa często opiera się na kryteriach obiektywnych, takich jak: polityczne, militarne, gospodarcze, społeczne, ekologiczne czy związane z terroryzmem. Podział ten został szeroko opisany w opracowaniu „Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku”, gdzie wskazano różnorodność wyzwań stojących przed współczesnymi społeczeństwami⁸.

Przewidywanie zagrożeń oraz podejmowanie działań minimalizujących ich skutki jest dzisiaj priorytetem dla instytucji zajmujących się bezpieczeństwem. Działania te mają na celu zapewnienie stabilności oraz ochrony zarówno na poziomie państwowym, jak i lokalnym, co stanowi podstawę skutecznego zarządzania kryzysowego oraz ochrony społeczności.

⁵ Definicja zagrożenie, <https://sjp.pwn.pl/sjp/zagro%C5%BCenie;2542384> [dostęp: 23.11.2024].

⁶ S. Śladowski, *Bezpieczeństwo ekologiczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2003, s. 27.

⁷ *Encyklopedyczny słownik psychiatrii*, (red.) L. Korzeniowski, S. Puzyński, Wydawnictwo PZWL, Warszawa 1986, s. 535.

⁸ *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku. Wyzwania i strategie*, (red.) R. Jakubczak, J. Flis, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2006, s. 110-114.

Charakterystyka imprez masowych

Imprezy masowe od wieków stanowią istotny element kultury ludzkiej, dostarczając chwil radości, wspólnoty oraz wzruszeń. Uczestnictwo w takich wydarzeniach pozostawia niezapomniane wrażenia i kształtuje emocjonalne oraz społeczne doświadczenia uczestników. Współczesne społeczeństwo nieustannie poszukuje okazji do świętowania i integracji, co czyni wydarzenia masowe integralną częścią życia społecznego. Festiwale muzyczne, wydarzenia sportowe, parady oraz uroczystości kulturalne wpływają na pozytywne przeżycia oraz budują poczucie wspólnoty. Organizację imprez masowych w Polsce reguluje Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 roku, która szczegółowo określa ich rodzaje oraz wymogi organizacyjne. Impreza masowa obejmuje wydarzenia artystyczno-rozrywkowe, sportowe oraz mecze piłki nożnej, organizowane na stadionach, w halach sportowych czy w innych obiektach spełniających wymogi bezpieczeństwa. Nie każde wydarzenie spełnia kryteria imprezy masowej. Wyjątki obejmują wydarzenia organizowane w teatrach, kinach, muzeach czy placówkach oświatowych, jeśli ich charakter jest zgodny z funkcją tych miejsc. Przykładowo, zorganizowanie dyskoteki w kinie może zmieniać status wydarzenia na masowy, ze względu na specyficzne ryzyko, które może się z tym wiązać.

Imprezy masowe można podzielić na kilka kategorii, takich jak artystyczno-rozrywkowe, których przykładem jest „SUN FESTIVAL”, czyli największy hip-hopowy festiwal organizowany w Polsce, czy też organizowany co roku Pol'and'Rock Festival, której organizatorem jest „Fundacja Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”. Inny rodzaj stanowią wydarzenia sportowe, promujące kulturę fizyczną oraz oferujące widzom emocje związane z rywalizacją. Do kategorii tej zaliczają się także wydarzenia religijne, takie jak Światowe Dni Młodzieży, które łączą wspólnotę wyznaniową z doświadczeniem duchowym i kulturowym. Jest to jedno z największych wydarzeń religijnych, które nie tylko umożliwia wierzącym spotkanie z Ojcem Świętym, ale stanowi także ogromne wyzwanie pod względem organizacyjnym, szczególnie w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa uczestników.

Zadania i obowiązki organizatora imprez masowych

Aby wydarzenie publiczne mogło zostać zrealizowane w sposób bezpieczny, organizator jest zobowiązany do spełnienia określonych wymagań, które są zawarte w stosownych przepisach. W związku z tym musi zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom wydarzenia, zagwarantować ochronę porządku publicznego przez wykwalifikowane służby, zorganizować zabezpieczenia w zakresie medycznym oraz wziąć pod uwagę stan techniczny obiektu budowlanego, zwłaszcza instalacji, urządzeń przeciwpożarowych i sanitarnych⁹. Organizator gwarantuje ochronę w lokalizacjach takich, jak hala sportowa, stadion czy też obszary, które zostały odpowiednio wydzielone i są przeznaczone do przeprowadzenia na nim wydarzenia. Gwarancja bezpieczeństwa w trakcie trwania wydarzenia masowego leży

⁹ Ustawa z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504, art. 5.

w gestii organizatora i powinna obejmować między innymi zapewnienie wsparcia medycznego oraz gwarancję odpowiedniego zaplecza higieniczno-sanitarnego. Do obowiązków należy także określenie dróg ewakuacyjnych oraz wyznaczenie miejsca dla służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w trakcie imprezy. Istotne jest również zapewnienie komunikacji oraz odpowiedniego sprzętu ratunkowego, a także gaśniczego¹⁰. Organizator powinien również zadbać o osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie wydarzenia masowego, dlatego ma obowiązek wyznaczyć specjalnie przystosowane pomieszczenie, które umożliwi osobom kierującym zabezpieczeniem tego wydarzenia monitorowanie nagrań z kamer oraz w przypadku zaistnienia zagrożenia, błyskawiczne i skuteczne powiadomienie o zauważonym niebezpieczeństwie. To dzięki tym pracownikom komunikacja jest tak sprawna, ponieważ to oni odpowiadają za utrzymanie łączności oraz informują wewnętrzne jednostki bezpieczeństwa, a w sytuacji wystąpienia groźniejszego incydentu, informują także zewnętrzne służby ochrony¹¹.

Bezpieczeństwo podczas wydarzenia masowego jest fundamentalnym aspektem, jednak aby efektywnie zarządzać tak dużą grupą ludzi w jednym miejscu, konieczne jest zaangażowanie kilku osób, ponieważ sam organizator nie jest w stanie podołać temu wyzwaniu. Z tego względu organizator tworzy dedykowane służby porządkowe i informacyjne, których rolą jest dbanie o bezpieczeństwo oraz porządek publiczny w czasie trwania wydarzenia masowego. Nad tymi służbami swój nadzór sprawuje kierownik ds. bezpieczeństwa, który także powoływany jest przez organizatora.

Wiele zależy również od skali organizowanej imprezy masowej. Zabezpieczenie imprezy ogólnokrajowej będzie wymagało użycia większej ilości sił i środków niż w przypadku wydarzenia lokalnego. Przykładem mogą być dwie imprezy, które odbyły się w Polsce. W 2022 roku 11-13 sierpnia odbył się Polish Hip-Hop Festival, który zgromadził około 23 tysiące uczestników. O bezpieczeństwo na tym wydarzeniu dbali mundurowi, do których działań należało między innymi dbanie o płynność ruchu na trasach dojazdowych oraz zabezpieczenie miejsc, gdzie bawili się zgromadzeni uczestnicy. Festiwal, w związku, że było to wydarzenie lokalne, przebiegł w spokojnej atmosferze. Policjanci interweniowali wyłącznie w przypadku wejścia przez uczestników na teren wydarzenia bez posiadania biletu czy też w sytuacji zakłócenia porządku¹². Jednak zabezpieczenie imprezy ogólnokrajowej, gdzie liczba uczestników wynosi 1,5 mln, jest znacznie bardziej skomplikowanym przedsięwzięciem. W 2016 roku od 26 do 31 lipca w Krakowie zorganizowane zostały Światowe Dni Młodzieży. Na imprezie za bezpieczeństwo pielgrzymów odpowiadało ponad 20 tysięcy funkcjonariuszy Policji, ponad 800 funkcjonariuszy BOR, 5 tysięcy żołnierzy Sił Zbrojnych RP oraz 12 tysięcy funkcjonariuszy Straży Granicznej. W celu zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie trwania wydarzenia zastosowano niemal tysiąc jednostek

¹⁰ S. Parszowski, A. Kruczyński, *Imprezy masowe, organizacja, bezpieczeństwo, dobre praktyki*, Wydawnictwo Difin SA, Warszawa 2015, s. 15.

¹¹ Ustawa z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504, art. 6.

¹² Zabezpieczanie festiwalu, <https://mazowiecka.policja.gov.pl/wpl/informacje/aktualnosci/70362,Ploccy-funkcjonariusze-zabezpieczali-Lech-Polish-Hip-Hop-Festiwal-2022.html> [dostęp: 25.11.2024].

sprzętu, w tym samoloty wojskowe oraz helikoptery. Dzięki starannemu zaplanowaniu przebiegu wydarzenia oraz ocenie możliwych zagrożeń, które mogły wystąpić, a także wprowadzeniu nowych przepisów, uniknięto sytuacji, które mogłyby negatywnie wpłynąć na uczestników¹³.

Podsumowując, rozmiar oraz skala, na jaką organizowane jest wydarzenie masowe, mają ogromne znaczenie – mniejsze zaangażowanie administracji publicznej będzie niezbędne dla wydarzeń lokalnych, podczas gdy większe będą wymagane dla tych ogólnokrajowych. Dlatego zapewnienie bezpieczeństwa na jak najwyższym poziomie wymaga zaangażowania nie tylko ze strony organizatorów, ale również administracji publicznej.

Zagrożenia związane z imprezami masowymi

Pożar jest to zagrożenie, które jest zaliczane do klęsk żywiołowych, a jego działanie negatywnie wpływa nie tylko na życie człowieka, zakłócając prowadzenie normalnego trybu życia, ale również jest bardzo groźny dla przyrody, w tym dla życia i zdrowia zwierząt. Występowanie pożaru w przyrodzie można podzielić na dwie główne kategorie. Pierwszą kategorią jest wystąpienie pożaru w sposób naturalny, czyli np. spowodowany wystąpieniem wysokiej temperatury, która może prowadzić do samozapłonu. Drugą kategorią jest wystąpienie pożaru spowodowane przez działalność człowieka, czyli np. niezgaszony papieros, który został wyrzucony do kosza na śmieci, co doprowadziło do zapłonu kosza, bądź też wyrzucenie niedopałka na suchą trawę¹⁴. Wystąpienie pożaru podczas imprezy masowej jest bardzo niebezpiecznym zjawiskiem, ponieważ gdy w porę nie zapanuje się nad tłumem oraz nie rozpocznie się próba ewakuacji z terenu zagrożonego, istnieje możliwość wystąpienia zjawiska paniki tłumu, czyli strachu, który niełatwo jest pohamować¹⁵. Osoby dotknięte paniką często dokonują pochopnych i całkowicie nieracjonalnych zachowań. Nie potrafią poradzić sobie z emocjami a strach przed utratą życia jest tak duży, że dokonują próby ratowania samego siebie, nie zważając na osoby, które znajdują się obok nich. Doprowadzić to może nie tylko do braku zainteresowania wydawanymi przez służby poleceniami, ale również do zagrożenia życia innych osób przez np. zdeptanie osoby, która się potknęła¹⁶. Kluczowe zatem jest, aby organizator podczas planowania imprezy masowej zadbał o kwestie związane z opracowaniem planu ewakuacji, jak i przygotował sprzęt i środki, które pomogłyby w walce z pożarem.

Jednym z przykładów tragedii, która odbyła się podczas trwania imprezy masowej, jest wydarzenie z dnia 24 listopada 1994 roku. To właśnie wtedy w Gdańsku podczas trwania koncertu „Golden Life” doszło do wybuchu pożaru. Na koncercie zgromadziło się około 2 tysięcy osób, a koncert odbył się o godzinie 20:00 w zamkniętym budynku. Pod-

¹³ M. Szymański, *Bezpieczeństwo Światowych Dni Młodzieży – specustawa i inne szczególne regulacje prawne*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ” 2019, nr 2, s. 87-88.

¹⁴ J. Litarowicz, *Zagrożenia pożarowe*, „Roczniki Studenckie Akademii Wojsk Lądowych” 2018, nr 2, s. 131.

¹⁵ Definicja paniki, <https://sjp.pwn.pl/sjp/panika;2570474.html> [dostęp: 23.11.2024].

¹⁶ T. Besta, *Uwaga, ratuj się kto może! O tłumach, panice i trosce o innych*, „Stowarzyszenie Czasu Kultury” 2022, nr 1, s. 224.

czas trwania koncertu około godziny 21:00 uczestnicy zwrócili uwagę na ogień, jednak byli przekonani, że są to dodatkowe efekty wizualne. Jednak gdy pożar z chwili na chwilę przybierał na sile, wśród uczestników wystąpiła panika. Ludzie zaczęli uciekać, co spowodowało, że młoda dziewczynka została staranowana i poniosła śmierć. Organizator z kolei nie zadbał o bezpieczeństwo uczestników, ponieważ tylko dwa przejścia ewakuacyjne z pięciu były drożne. Dopiero po przyjeździe PSP strażacy w pośpiechu udroznili pozostałe trzy wyjścia ewakuacyjne i umożliwili wszystkim uczestnikom bezpieczną ewakuację. Kolejne jednostki przystąpiły do ugaszania terenu. Jak później ustalono, na koncercie doszło do celowego podpalenia, jednak sprawca pozostał nieuchwytny.

W wyniku pożaru, niedrożności dróg ewakuacyjnych oraz wystąpienia paniki śmierć poniosło aż 7 osób, a około 300 osób zostało rannych¹⁷.

Ataki terrorystyczne są zjawiskiem zmiennym. Definicja zjawiska terroryzmu jest trudna i niejednoznaczna, co wynika z niejednoznaczności perspektyw i koncepcji.

Pojęcie terroryzm wywodzi się z łaciny, a dokładniej od słowa *terror*, co w tłumaczeniu oznacza strach, grozę, przerażenie¹⁸. Terroryzm to akt, podczas którego jednostka lub grupa w okrutny sposób odbiera życie niewinnym ludziom w celu osiągnięcia korzyści politycznych lub promowania swoich przekonań w społeczeństwie. W większości przypadków ataki terrorystyczne są atakami zaplanowanymi. W celu osiągnięcia zamierzonych celów terroryści używają do tego różnych rodzajów broni, od broni palnej i materiałów wybuchowych po samochody i samoloty. Akty terroryzmu przybierają również formę czynów nielegalnych a jeden z nich objawiać się może poprzez przetrzymywanie pasażerów jako zakładników¹⁹.

Dla imprez masowych ataki terrorystyczne stanowią poważne zagrożenie, gdyż dla potencjalnych terrorystów miejsca, gdzie skupiają się duże liczby osób są cenne, gdyż stwarzają łatwy cel do działań. Zwalczanie i zapobieganie występowaniu terroryzmu jest bardzo trudne, ponieważ terroryści działają zazwyczaj w małych, izolowanych organizacjach, co utrudnia ich wykrycie i stłumienie, a ich działania często motywowane są pobudkami ideologicznymi, religijnymi lub politycznymi, co sprawia, że zawsze są gotowi do skrajnych poświęceń. Można zatem powiedzieć, że ta walka z ideologią jest znacznie trudniejsza niż z regularną armią.

Jednym z przykładów wystąpienia ataku terrorystycznego jest wydarzenie z dnia 22 maja 2017 roku w Wielkiej Brytanii. To właśnie tam po zakończonej imprezie masowej na terenie Manchester Arena w Manchesterze doszło do tragedii. Po zakończonym koncercie Ariany Grande około godziny 22:30 doszło do detonacji ładunków wybuchowych przed halą. Jak się później okazało sprawcą był 22-letni mężczyzna Salaman Abedi, którego rodzina pochodziła z Libii, on sam zaś urodził się w Manchesterze. Po zdarzeniu na miejsce dotarły służby oraz zaczęto ewakuować pozostałych uczestników *eventu*, gdyż

¹⁷ Tragiczny pożar, <https://nadmorski24.pl/aktualnosci/42105-minelo-juz-25-lat-tragiczny-pozar-zmienil-na-zawsze-zycie-setek-osob> [dostęp: 23.11.2024].

¹⁸ I. Resztak, *Zjawisko terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 7/8, s. 148.

¹⁹ Definicja terroryzmu, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3986796> [dostęp: 23.11.2024].

istniała możliwość, że zamachowiec nie działał sam i wśród uczestników mogą znajdować się kolejni terroryści. Późniejsze śledztwo wykluczyło jednak tę hipotezę²⁰.

W wyniku wybuchu śmierć poniosły 23 osoby w tym sam zamachowiec, a 800 osób zostało rannych²¹.

To zdarzenie bardzo dobrze obrazuje, jak trudna jest walka służb z takim zagrożeniem, jakim jest terroryzm. Choć wydarzenie miało miejsce poza granicami Polski, a samo zjawisko terroryzmu nie występuje w Polsce w dużym nasileniu, to fakt, że zjawisko to występuje coraz częściej na świecie może być przestrogą dla Polski. Wydarzenie, organizatorzy i uczestnicy powinni zachować większą ostrożność przy organizowaniu imprez masowych.

Mecz piłki nożnej stanowi wydarzenie, które nie tylko bywa postrzegane jako widowisko sportowe, ale także jako seria wydarzeń, które zbliżają ludzi poprzez sprzyjające im uczucia. Nic więc dziwnego, że piłka nożna, która przyciąga sympatyków z różnych kultur oraz narodów, stała się jednym z najbardziej popularnych sportów świata. Wspieranie ukochanej drużyny na stadionie pełnym fanów to przeżycie, które wywołuje euforię, ale również smutek i rozczarowanie. Uczucia, które towarzyszą meczom futbolowym, nie zawsze są zatem pozytywne, występują również negatywne, które mogą skutkować różnymi działaniami w kierunku kibiców drużyn rywalizujących, a także działaniami mającymi na celu dewastację stadionu. Czynnikiem, który sprawia, że dochodzi na stadionach do wszelkiego rodzaju aktów agresji, są również różne używki, jak i sprzedawany alkohol. Poprzez odurzenie „procentami” często człowiek nie panuje nad swoimi emocjami, co doprowadzić może do zachowań agresywnych w stosunku do innych kibiców, jak i służb bezpieczeństwa.

Przykładem wystąpienia aktów przemocy w trakcie meczu piłkarskiego jest incydent, który miał miejsce w dniu 29 maja 1985 roku na stadionie Heysel w Brukseli. Wówczas przed finałowym pojedynkiem doszło do konfrontacji pomiędzy zwolennikami drużyny FC Juventus Turyn, a fanami FC Liverpool. 45 minut przed przewidzianym rozpoczęciem spotkania kibice zespołu FC Liverpool, będący pod znacznym działaniem alkoholu, zaczęli miotać szklanymi butelkami w sympatyków drużyny przeciwnej. Kibice FC Juventus zareagowali na zaczepki ze strony przeciwników w podobny sposób, co doprowadziło do przedarcia się ekipy brytyjskiej przez ogrodzenie, które w kolejnej fazie zostało całkowicie zniszczone.

Środki i siły, w postaci policjantów zabezpieczających to wydarzenie, były niewystarczające, w związku z czym nie mogli podjąć skutecznych działań w celu powstrzymania uzbrojonych kibiców. W swoim asortymencie kibice posiadali kije, kastety oraz fragmenty zdemolowanego ogrodzenia. Próby stawiania oporu przez kibiców Juventus w obliczu ataków ze strony pseudokibiców Liverpoolu nie przyniosły oczekiwanych skutków, więc

²⁰ Zamach w Manchesterze, <https://www.theguardian.com/uk-news/2017/may/31/police-believe-manchester-bomber-salman-abedi-acted-largely-alone> [dostęp: 23.11.2024].

²¹ Zamach w Manchesterze, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/zamach-w-manchesterze-podczas-koncertu-ariany-grande-co-najmniej-22-ofiary-smiertelne/48bmccx> [dostęp: 23.11.2024].

ludzie byli zmuszeni szukać ratunku przez ucieczkę z niebezpiecznego miejsca. Uciekano przez siatki oraz wysokie mury, jednak nie wszyscy dali radę uciec przed grupą chuliganów. W wyniku presji ze strony uczestników meczu na mur doszło do jego przewrócenia, a pod gruzami znaleźli się włoscy kibice. Pozostali kibice zaczęli uciekać, taranując się nawzajem²².

Starcia kibiców rywalizujących drużyn oraz zawalenie części muru stworzyły zagrożenie nie tylko dla zdrowia uczestników, ale także dla ich życia. Niebezpieczeństwo nie ograniczało się jedynie do pobicia przez fanów przeciwnika, ale także do upadków, co skutkowało uduszeniem oraz zmiżdżeniem przez tłum²³. W wyniku aktów przemocy, które miały miejsce między dwoma wrogimi zespołami, śmierć poniosło 39 osób, a więcej niż 600 osób zostało rannych.

Pojawienie się agresji oraz chuligaństwa na stadionach piłkarskich stanowi jednoznaczny dowód groźnego charakteru takich sytuacji. Konsekwencje tych działań wykraczają daleko poza typowe niedogodności i stanowią poważne zagrożenie dla dobrego samopoczucia, zdrowia, a także życia zarówno widzów, jak i sportowców.

Dane statystyczne

Imprezy masowe stanowią ważną część kultury społeczeństwa. Zgodnie z Głównym Urzędem Statystycznym oraz opublikowanymi informacjami na ich stronie imprezy masowe są bardzo cenione przez społeczeństwo, a liczba organizowanych imprez wzrasta z roku na rok.

W roku 2021 zorganizowano 3000 imprez masowych, odnotowano wzrost o 89,5% w porównaniu do roku 2020. W 2021 roku łączna liczba uczestników wyniosła 11 mln.

W związku z obostrzeniami epidemicznymi liczba imprez masowych odbywających się w Polsce w 2021 roku została znacząco ograniczona. Do wydarzeń na dużą skalę dochodziło wyłącznie w miesiącach, w których nie obowiązywały ograniczenia spowodowane pandemią COVID-19. Jeśli chodzi o podział imprez ze względu na ich charakter, to największą popularność zdobyły imprezy o charakterze artystyczno-rozrywkowym (wzrost o 136,9% w porównaniu do 2020 roku). Z kolei kolejnymi najbardziej popularnymi wydarzeniami były te o charakterze sportowym (wzrost o 74,3% w porównaniu do 2020 roku)²⁴.

W 2022 roku zostało zorganizowanych 5200 takich imprez, jest to o 77% więcej imprez niż w roku 2021. Miało to związek również z występującą w tamtym czasie pandemią COVID-19, gdzie liczba aktywności była ograniczona obostrzeniami. W 2022 roku imprezy zgromadziły łącznie 23 miliony uczestników.

²² Akty przemocy na stadionie, <https://www.theguardian.com/football/2005/apr/03/newsstory.sport14> [dostęp: 25.11.2024].

²³ J. Dej, *Analiza sytuacji kryzysowych na stadionach w XX i XXI wieku – wnioski i rekomendacje*, „Securo” 2017, nr 4, s. 73.

²⁴ Imprezy masowe w 2024 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura/imprezy-masowe-w-2021-roku,15,5.html> [dostęp: 25.11.2024].

W roku 2022 pośród zorganizowanych imprez największą popularność uzyskały te o charakterze imprez artystyczno-rozrywkowych (2400 imprez). Kolejne najbardziej popularne wydarzenia były o charakterze sportowym (wzrost o 36,9% w stosunku do 2021 r.)²⁵.

W 2023 roku zorganizowano 6300 imprez masowych, czyli o 20,3% więcej niż w roku 2022 i zgromadziły łącznie 26,9 mln uczestników. Najbardziej popularne wydarzenia w 2023 roku miały charakter artystyczno-rozrywkowy – 2900 imprez, jest to o 19,5% więcej niż w roku poprzednim. Kolejne najbardziej popularne wydarzenie miały charakter sportowy, tutaj wzrost w porównaniu do roku 2022 był aż o 21%²⁶.

Na podstawie powyższych danych w latach 2020-2023 można zaobserwować znaczący wzrost popularności imprez masowych, szczególnie tych o charakterze artystyczno-rozrywkowym. Po okresie pandemii COVID-19, który ograniczył możliwości organizacji takich wydarzeń, społeczeństwo zintensyfikowało udział w koncertach, festiwalach muzycznych, spektaklach teatralnych czy pokazach multimedialnych. Wydarzenia te stały się nie tylko przestrzenią dla wspólnego przeżywania emocji, ale również sposobem na odnowienie poczucia wspólnoty społecznej. Zjawisko to można tłumaczyć zarówno potrzebą odreagowania społecznych restrykcji, jak i coraz większą dostępnością takich wydarzeń, dzięki szerokiemu rozwojowi mediów cyfrowych i platformom streamingowych, które pomogły promować artystów i organizatorów. Imprezy artystyczno-rozrywkowe stały się również przestrzenią kreowania trendów kulturowych, co dodatkowo przyciągało młodsze pokolenia, szukające wrażeń poza światem wirtualnym.

Taki wzrost w organizowanych imprezach masowych to nie tylko zwiększona frekwencja uczestników, ale także rosnące wyzwania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa. Dynamiczny rozwój festiwali muzycznych, wydarzeń sportowych i artystycznych wymagał od organizatorów i służb publicznych wprowadzenia bardziej zaawansowanych procedur bezpieczeństwa. Ochrona przed potencjalnymi zagrożeniami, kontrola tłumów, reagowanie na incydenty medyczne czy zapobieganie aktom przemocy stały się kluczowymi elementami w planowaniu takich wydarzeń. To wzmożone zaangażowanie służb pokazuje, że rozwój imprez masowych wiąże się nie tylko z rozrywką, ale i z rosnącą odpowiedzialnością za zdrowie i życie uczestników.

Zgodnie z raportem dotyczącym bezpieczeństwa imprez masowych za rok 2021 oraz 2022 rok opublikowanym na głównej stronie Policji:

„W roku 2021 odnotowano 2682 imprezy masowe, w związku z którymi Policja prowadziła zabezpieczenie, z czego 118 imprez zakwalifikowane zostały jako imprezy podwyższonego ryzyka. Impreza masowa podwyższonego ryzyka to szczególny rodzaj imprezy masowej, podczas której istnieje zwiększone prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń dla zdrowia, życia, mienia lub bezpieczeństwa publicznego. Odnotowano wzrost o 31,9% w porównaniu do roku 2020 jak i również w związku z imprezami podwyższone-

²⁵ Imprezy masowe w 2022 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura/imprezy-masowe-w-2022-roku,15,6.html> [dostęp: 25.11.2024].

²⁶ Imprezy masowe w 2023 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura/imprezy-masowe-w-2023-roku,15,7.html> [dostęp: 25.11.2024].

go ryzyka (wzrost o 75 imprez). Wśród przeprowadzonych w 2021 roku imprez masowych największy udział zdecydowanie miały wydarzenia o charakterze sportowym, których było 1 175 (43,8% ogółu imprez), imprezy masowe artystyczno-rozrywkowe stanowiły z kolei 33,9% (909 imprez), natomiast mecze piłki nożnej – 22,3% (598 meczów). Odnotowano również 316 przestępstw w 2021 roku w związku z przeprowadzanymi imprezami masowymi, jest to o 170 więcej niż w roku poprzednim²⁷.

W roku 2022 przeprowadzonych zostało 5845 imprez masowych, w związku z którymi Policja przeprowadzała działania zabezpieczające, z czego 207 imprez zakwalifikowanych zostało jako imprezy masowe podwyższonego ryzyka. Na podstawie powyższych danych odnotowano wzrost o 174% w porównaniu do roku poprzedniego. W związku z przeprowadzaniem imprez masowych w 2022 roku Policja skierowała do działań 268 523 policjantów, o 76,4% więcej niż w roku 2021. Z kolei jeśli chodzi o odnotowane przestępstwa na imprezach masowych w tym roku to aż 774 przestępstwa, czyli o 458 więcej niż w roku 2021²⁸.

W roku 2023 zorganizowano 6 813 wydarzeń masowych, dla których Policja prowadziła działania mające na celu zabezpieczenie. Spośród tych wydarzeń 232 sklasyfikowane zostały jako imprezy masowe o podwyższonym ryzyku. W porównaniu do roku 2022, kiedy to miały miejsce 5 845 wydarzenia masowe, zaobserwowano wzrost na poziomie 16,6%. Zauważono także znaczny wzrost w liczbie imprez masowych o podwyższonym ryzyku. W 2022 roku było 207 takich wydarzeń, co oznacza wzrost o 12,1%. W gronie imprez masowych zrealizowanych w 2023 roku największy udział miały wydarzenia artystyczno-rozrywkowe, których liczba wyniosła 3183 (46,7% wszystkich imprez). W związku z przeprowadzaniem imprez masowych w 2023 roku Policja skierowała do działań 329 437 policjantów, jest to o 22,7% więcej niż w ubiegłym roku. Podczas organizowanych imprez masowych w 2023 roku odnotowano 832 przestępstwa, czyli o 58 więcej niż w roku 2022 roku²⁹.

Wzrost liczby zabezpieczeń przez Policję podczas imprez masowych w latach 2020-2023 wiązał się również z koniecznością reagowania na nowe rodzaje zagrożeń, takie jak cyberprzestępczość związana z biletami elektronicznymi, czy próby zakłócenia porządku przy użyciu dronów. Policja, oprócz standardowych patroli i działań prewencyjnych, coraz częściej korzystała z technologii, takich jak systemy rozpoznawania twarzy czy analiza danych w czasie rzeczywistym. Jednocześnie zauważono wzrost liczby odnotowanych przestępstw podczas imprez masowych, w tym bójek, kradzieży i przestępstw związanych z narkotykami. Wynikało to z większej liczby uczestników, co zwiększało ryzyko wystąpienia incydentów, ale także z lepszych narzędzi wykrywania przestępstw, takich jak monitoring wizyjny czy obecność funkcjonariuszy w tłumie.

²⁷ Dane statystyczne imprez masowych, <https://kpk.policja.gov.pl/kpk/statystyki/11,Dane-statystyczne.html> [dostęp: 25.11.2024].

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

Podsumowanie

Podsumowując, imprezy masowe stanowią ważny element współczesnego życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego. Ich organizacja wymaga kompleksowego podejścia, uwzględniającego różnorodne aspekty – od logistyki i bezpieczeństwa, po wpływ na środowisko i lokalne społeczności. Pomimo licznych wyzwań, jakie niesie za sobą organizacja tego typu wydarzeń, ich potencjał w budowaniu więzi społecznych, promowaniu kultury oraz generowaniu korzyści ekonomicznych jest bezcenny. Ważnym zadaniem na przyszłość pozostaje dążenie do tworzenia wydarzeń bardziej zrównoważonych i dostępnych dla szerokiego grona odbiorców. Nowoczesna technologia i innowacyjne metody zarządzania mogą znacznie poprawić doświadczenia uczestników i efektywność organizacji. Imprezy grupowe to nie tylko incydenty, ale zjawiska społeczne, które odzwierciedlają wartości, potrzeby i pragnienia współczesnego społeczeństwa. Ich dalszy rozwój będzie zależał od umiejętnej koordynacji różnych interesów i umiejętności dostosowania się do zmieniających się warunków globalnych.

Bibliografia

1. Besta T., *Uwaga, ratuj się kto może! O tłumach, panice i trosce o innych*, „Stowarzyszenie Czasu Kultury” 2022, nr 1.
2. *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku. Wyzwania i strategie*, (red.) R. Jakubczak, J. Flis, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2006.
3. *Encyklopedyczny słownik psychiatrii*, (red.) L. Korzeniowski, S. Pużyński, Wydawnictwo PZWL, Warszawa 1986, s. 535.
4. Kukułka J., *Nowe uwarunkowania i wymiary bezpieczeństwa międzynarodowego Polski*, „Wiś i Państwo” 1995, nr 1.
5. Litarowicz J., *Zagrożenia pożarowe*, „Roczniki Studenckie Akademii Wojsk Lądowych” 2018, nr 2.
6. Masłow A., *Motywacja i osobowość*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
7. Minęło już 25 lat. Tragiczny pożar zmienił na zawsze życie setek osób <https://nadmorski24.pl/aktualnosci/42105-minelo-juz-25-lat-tragiczny-pozar-zmienil-na-zawsze-zycie-setek-osob> [dostęp: 29.01.2025].
8. Panika, <https://sjp.pwn.pl/sjp/panika;2570474.html> [dostęp: 23.11.2024].
9. Parszowski S., *Imprezy masowe, organizacja, bezpieczeństwo, dobre praktyki*, wydawnictwo Difin SA, Warszawa 2015.
10. Piwowarski J., *Nauki o bezpieczeństwie zagadnienia elementarne*, Wydawnictwo Apeiron, Kraków 2017.
11. Płoccy policjanci dbali o bezpieczeństwo oraz spokój na terenie miasta podczas Lech Polish Hip – Hop Festiwal 2022, <https://mazowiecka.policja.gov.pl/wpl/informacje/aktualnosci/70362,Ploccy-funkcjonariusze-zabezpieczali-Lech-Polish-Hip-Hop-Festiwal-2022.html> [dostęp: 25.11.2024].
12. Resztak I., *Zjawisko terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 7/8.
13. Szymański M., *Bezpieczeństwo Światowych Dni Młodzieży – specustawa i inne szczególne regulacje prawne*, „Internetowy Przegląd Prawniczy” TBSP UJ 2019, nr 2.
14. Śladowski S., *Bezpieczeństwo ekologiczne Rzeczypospolitej Polskiej*, wydawnictwo Scholar, Warszawa 2003.

15. Terroryzm, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/;3986796> [dostęp: 23.11.2024].
16. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504, art.5.
17. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych Dz. U. 2009 Nr 62 poz. 504, art.6.
18. Zagrożenie, <https://sjp.pwn.pl/sjp/zagro%C5%BCenie;2542384> [dostęp: 23.11.2024].

Dane kontaktowe

Agnieszka Klinik, agnieszka.klinik20@gmail.com

Edward Dąbal, edward.dabal@interia.pl

Przemysław Szczepkowski, przeszcz001@gmail.com